

معرفی استادان خارجی زبان فارسی

دکتر محمد ظفر اقبال

پیدا نمودم. دروسی که در مدارس پاکستان تدریس می‌شد بیشتر درباره ایران و عربستان بود در آنجا متوجه شدم، زبان فارسی زبانی است که علوم مختلفی را در خود دارد. در دوران دبیرستان به اهمیت زبان فارسی پی بردم؛ پنج سال در مدرسه و دو سال و نیم در دانشگاه زبان فارسی را خواندم.

■ آشنا: جدای از علاقه شخصی به زبان فارسی، آیا انگیزه یا مشوق خانوادگی هم داشتید؟

□ دکتر محمد ظفر اقبال: پدر بزرگم می‌گفتند ما ایرانی هستیم. پیش از این قبیله ای بودیم در خلیج فارس و بلوچستان. این قبیله با جنگی که محمد بن جاسم به راه انداخت به هندوستان آمدند؛ وقتی که محمد بن جاسم و قبیله اش را به بغداد خواسته بودند، بیشتر سپاهیان که با او از ایران آمده بودند نمی‌توانستند فارسی را روان بخوانند لذا در همان هند باقی ماندند و یک قبیله به وجود آوردند. در حال حاضر این قبیله در پاکستان هستند و به کار کشاورزی اشتغال دارند. دلم می‌خواست در مدارس ایرانی درس بخوانم ضمن اینکه در مدارس پاکستانی خواندن دو زبان عربی و فارسی لازم بود؛ یعنی بچه ها بایستی در کلاس پنجم یکی از دو زبان را انتخاب کنند زبان فارسی در مقایسه با زبان عربی بسیار آسان است، از این رو من زبان فارسی را انتخاب کردم و پس از یادگیری زبان فارسی به سراغ کتابهای گلستان، بوستان، شاهنامه فردوسی، قابوسنامه و دیگر کتابهای ادبیات فارسی رفتم و با آنها آشنا شدم. با مکالمه زبان فارسی از طریق گوش دادن به رادیو زاهدان که زبان فارسی را آموزش می‌داد آشنا شدم و به وسیله همین رادیو زاهدان بود که من با کتابهای دوره دبیرستان نیز آشنایی پیدا نمودم. آن کتابها را

■ آشنا: لطفاً خودتان را برای خوانندگان مجله معرفی نمایید.

□ دکتر محمد ظفر اقبال: من محمد ظفر اقبال، دانشیار زبان فارسی از دانشگاه پاکستان هستم و در حدود شش سال است که زبان فارسی را در دانشگاه اسلامی شریف هدایت الله جا کارتا تدریس می‌نمایم.

■ آشنا: از چه زمانی یادگیری زبان فارسی را آغاز نمودید؟

□ دکتر محمد ظفر اقبال: زبان فارسی را در سال ۱۹۸۰م. از طریق موسسه زبانهای ملی دانشگاه کابل اسلام آباد دانشگاه پاکستان آموختم.

■ آشنا: علاقه شما به زبان فارسی از چه زمانی شروع شد؟

□ دکتر محمد ظفر اقبال: از کلاس اول با زبان فارسی آشنایی

یادبگیرد نیز کتاب و امکانات موجود می‌باشد و اگر هم بخواهد اختیاری تا مرحله فوق لیسانس ادامه دهد نیز می‌تواند بخواند.

■ آشنا: آیا کیفیت تدریس در مراحل مختلف یکسان می‌باشد؟
□ دکتر محمد ظفر اقبال: این امر بر عهده وزارت آموزش عالی پاکستان است که معین می‌کند در کدام مقطع از مقاطع تحصیلی دانش آموزان چه دروسی را باید یاد بگیرند. اما مسلماً سطح امکانات در مقطع دانشگاه نسبت به دوران مدرسه و دبیرستان خیلی بالاتر است و اطلاعات بیشتر به ما می‌دهد.

■ آشنا: معلومات و تسلط استادانی که زبان فارسی را یاد می‌دهند در چه حدی است؟

□ دکتر محمد ظفر اقبال: اگر آنها زبان فارسی را در دوره های لیسانس و فوق لیسانس دانشگاه خوانده باشند به زبان فارسی خصوصاً در زمینه قواعد و دستور زبان فارسی مسلطند اما در زمینه مکالمه چون به علت عدم کاربرد، کمتر به آن پرداخته می‌شود، استادان هم در این زمینه مهارت کافی و لازم را ندارند صحبتها را می‌فهمند اما نمی‌توانند پاسخ بدهند.

■ آشنا: علاوه بر تدریس زبان فارسی کارهای تحقیقاتی هم در پاکستان صورت می‌گیرد؟

□ دکتر محمد ظفر اقبال: بله. تحقیقاتی انجام شده؛ ما در هر دانشگاه بورسیه زبان فارسی داریم و هر یک از آنها موظف به گرفتن لیسانس و فوق لیسانس در زبان فارسی می‌باشد؛ یعنی اکثر دانشجویان دانشگاه پس از اتمام دوران تحصیل خود می‌توانند شعر بگویند. آنها زبان فارسی و عربی را خوب می‌خوانند و به همین علت آثار ادبی در زمینه های نثر و شعر زیاد دیده می‌شود.

■ آشنا: ما شنیده ایم که مردم پاکستان به زبان فارسی علاقه زیادی دارند، به نظر شما علت آن چیست؟

□ دکتر محمد ظفر اقبال: شاید بتوان علت آن را در این

خواندم و همین سبب اشتیاق من به یادگیری زبان فارسی گردید. پس از اتمام تحصیلات در دوران دبیرستان به دانشگاه رفتم و دو سال هم در آنجا به تحصیل پرداختم و مدرک BE را از آن دانشگاه گرفتم و پس از آن به اندونزی رفتم. دیپلم زبان اندونزی را در شهر جا کارتای اندونزی گرفتم. پس از مراجعت به پاکستان در مقطع فوق لیسانس M.E دو سال به خواندن زبان اردو پرداختم. گفتار اقبال یا «کلیات اقبال» را خیلی خوب مطالعه کردم و مدرک فوق لیسانس را در زبان و ادبیات فارسی نیز دریافت کردم. پس از آن دوباره به اندونزی برای دریافت درجه دکتری رفتم و دکترای خود را در رشته تاریخ و فرهنگ اسلامی گرفتم. از

اگر ارتباط بین دو دولت ایران و اندونزی در زمینه ادبیات فارسی گسترش یابد مسلماً راه برای رو آوردن علاقمندان به این زبان بازتر خواهد شد.

آنجا خواستم به پاکستان برگردم اما استادانم گفتند شما که زبان فارسی را می‌دانید چرا بخش فارسی را نذیر نمی‌کنید. از این به بعد بود که با سفارت ایران برای راه اندازی این مرکز ارتباط داشتم.

■ آشنا: شما فرمودید که کلاس پنجم با زبان فارسی آشنا شدید در آن زمان تدریس زبان و ادبیات فارسی به چه شکلی بود؟

□ دکتر محمد ظفر اقبال: در آن زمان مقدار کمی از قواعد فارسی و بخشهایی هم از گلستان و بوستان سعدی بود. خود استاد اینها را خوانده بود و برای ما می‌گفت ما هم آن را می‌نوشتیم. کتابی برای دوران دبیرستان بود که ما از آن استفاده می‌کردیم. زبان فارسی در دوران ابتدایی سه سال و پس از آن دو سال و اگر کسی بخواهد فارسی را کاملاً

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
زبان فارسی در اندونزی

استفاده کردید؟

□ دکتر محمد ظفر اقبال: بیشتر استادانی بودند که در دانشگاه تهران درس خوانده اند مثل، دکتر مهرنور محمد، خانم دکتر شکفته بانو، دکتر سراج و دو نفر از استادانی که از ایران بودند و برای ما تدریس می‌کردند.

■ آشنا: آموزش زبان فارسی به زبان فارسی است یا اردو؟

□ دکتر محمد ظفر اقبال: به زبان فارسی بود. تنها یک دوره ترجمه انگلیسی-فارسی برای استادان پاکستانی بود.

■ آشنا: کتابهای مورد استفاده در خود دانشگاه تهیه می‌شود و یا اینکه از جاهای دیگری تأمین می‌شود؟

□ دکتر محمد ظفر اقبال: استادان، کتابها را در آنجا چاپ می‌کردند و کتابهای دوره راهنمایی و دبیرستان را نیز با استفاده از کتابهای گلستان سعدی، شاهنامه فردوسی و منطق الطیر عطار به صورت کتابچه هایی چاپ و در اختیار دانش آموزان قرار می‌دادند. کتابهای تاریخ ایران، سیاست ایران، زبان عمومی، شعر و شاعری، جغرافیا و تاریخ و ادبیات را در خود دانشگاه تهیه می‌کنند ولی منبع کتابها از کتابهای عمومی زبان فارسی در ایران است.

■ آشنا: بین دانشگاههای مختلف در شهرهای مختلف از لحاظ متون تدریس و نحوه تدریس اختلاف وجود دارد یا یکسان است؟

□ دکتر محمد ظفر اقبال: چون در آنجا کلاسهای مخصوصی برای زبان فارسی وجود دارد ناچار متون هم تفاوت دارد اما دانشگاههای دیگر دوره کامل دارند؛ یعنی، همه مساوی هستند، مثلاً دانشگاه کراچی دانشگاه لاهور پول و دانشگاه پیشاور برای دوره لیسانس و فوق لیسانس منبع یکسانی دارند اما در دانشگاهی که ما در آن تدریس می‌کنیم منبع تدریس متفاوت است.

■ آشنا: در طول فراگیری زبان فارسی با چه مشکلاتی مواجه بودید؟

□ دکتر محمد ظفر اقبال: یکی کمبود منابع، دیگر کمبود

دانست که اردو بیشتر رایج فارسی دارد؛ یعنی زبان اردو بیشتر مشتمل بر زبانهای فارسی، عربی و ترکی می‌باشد و کمتر هندی دارد از این رو فارسی بسیار مهم است و دیگر اینکه هر فردی برای اینکه بتواند خوب اردو صحبت کند باید فارسی و عربی را خوب خوانده باشد. در زبان فارسی مصدر «خواندن» داریم که با افزودن الف به آخر مصدر اردو بدست می‌آید که می‌شود «خواندنا» و به همین ترتیب تمام مصدرها به همین گونه هستند؛ مثلاً کلمه غزل و رباعی و مسدس در اردو وجود دارند؛ یعنی، اصطلاحات ادبی همان است که در زبان فارسی وجود دارد. اگر کسی بخواهد زبان اردو را خوب بداند باید زبان فارسی را بداند.

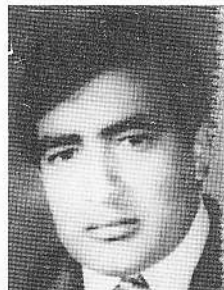
■ آشنا: غیر از تأثیر لغوی و دستوری لطفاً قهراً راجع به تأثیر محتوایی ادب فارسی در زبان اردو صحبت بفرمایید.

□ دکتر محمد ظفر اقبال: آثار مهمی مثل ادب پارینه ایران بر ادبیات اردو تأثیر عمیقی گذاشته است بطوریکه انعکاس کتابهایی مثل دیوان حافظ، داستانهای شاهنامه فردوسی و گلستان سعدی در نوشته های پاکستان دیده می‌شود؛ از این رو آثار فارسی را در آنجا زیاد می‌بینیم.

■ آشنا: در حال حاضر تعداد دانشجویان زبان فارسی و کتب مورد تدریس به چه صورت می‌باشد؟

□ دکتر محمد ظفر اقبال: در پاکستان دانشجویان زبان فارسی در هر دوره حداقل ۶الی ۹نفر می‌باشند. دانشجویان معتقدند که زبان فارسی ساده تر از زبانهای خارجی دیگر می‌باشد؛ به همین خاطر در دوره لیسانس و فوق لیسانس اکثر دانشجویانی که بخواهند زبان خارجی را انتخاب نمایند زبان فارسی را انتخاب می‌کنند. کتب درسی مورد تدریس اکثراً کتابهای بوستان، گلستان، منطق الطیر و دیگر کتب قدیمی است که هرکس براساس علاقه شخصی آنها انتخاب می‌کند در سالهای اول و دوم از کتابهای نهضت سوادآموزی هم استفاده می‌شود.

■ آشنا: از کدامیک استادانی که نزد آنها درس خوانده اید بیشتر

استاد. پخش زبان فارسی از رادیو تأثیر زیادی دارد. رادیوهای دنیا به زبان فارسی برنامه پخش می‌کنند، مثلاً در اندونزی هر روز برنامه های فارسی را از بی بی سی می شنوم. رادیو مسکو نیز آنرا پخش می کند.

دانشجویان معتقدند که زبان فارسی ساده تر از زبانهای خارجی دیگر می باشد...

زبان فارسی تنها یک زبان خارجی نیست بلکه نمایانگر فرهنگ ملت ایران است.

می شود؟
 □ دکتر محمد ظفر اقبال: تنها در یک دانشگاه. البته در نظر داریم که دانشگاه دیگری نیز تأسیس کنیم که در آن زبان فارسی تدریس شود. در حال حاضر در این دانشگاه من تنها استاد زبان فارسی می باشم امیدوارم که از ایران نیز استادانی برای تدریس زبان فارسی هم دعوت کنیم.

■ آشنا: برخورد و علاقه مندی مردم اندونزی نسبت به زبان فارسی چگونه است؟

□ دکتر محمد ظفر اقبال: در ادبیات اندونزی واژه های فارسی وجود دارد و در ادبیات انگلیسی نیز آثار فارسی بسیار زیاد می باشد و این از موجبات علاقه مندی مردم به زبان فارسی است.

■ آشنا: مردم اندونزی به چه زبانی صحبت می کنند؟

□ دکتر محمد ظفر اقبال: زبان اصلی آنها انگلیسی است که در انگلیسی هم پانصد زبان وجود دارد و هرچند جزیره به یک زبان صحبت می نمایند.

■ آشنا: در حال حاضر در اندونزی چند دانشجویان فارسی تحصیل می نمایند؟

□ دکتر محمد ظفر اقبال: در دوره شش ماهه اول در مقطع لیسانس نود دانشجویان وجود دارند که برایشان در هر هفته چهار ساعت زبان فارسی را تدریس می نمایم و در حدود یکسال ادامه خواهد یافت. اینها دانشجویان مقطع فوق لیسانس می باشند که لیسانس آنها در یکی از دو رشته زبان عربی یا تاریخ و فرهنگ اسلامی می باشد آنها نیز زبان فارسی را در دو دوره شش ماهه می خوانند. مدرکشان هم در دو رشته زبان عربی و فرهنگ اسلامی می باشد.

■ آشنا: آیا در آنجا امکاناتی وجود دارد که بتوان از طریق نوارهای ویدیویی مکالمه زبان فارسی را یاد گرفت؟

□ دکتر محمد ظفر اقبال: چنین امکانی تاکنون وجود نداشته اما اگر بتوان یک چنین روشی را برای یادگیری زبان فارسی به وجود آورد پیشرفت خیلی خوب در زمینه یادگیری زبان

■ آشنا: شما برای گسترش زبان فارسی چه پیشنهادی دارید؟

□ دکتر محمد ظفر اقبال: زبان فارسی زبان ملی و اسلامی است و اگر بخواهیم آنرا گسترش دهیم باید کتاب، مجلات و مطالبی که به زبان فارسی در ایران وجود دارد به پاکستان برود دیگر اینکه دولت امکانات ورود دانشجویان خارجی به ایران را - برای مدتی - فراهم نماید. باید در نظر داشت که زبان فارسی تنها یک زبان خارجی نیست بلکه نمایانگر فرهنگ ملت ایران است. به عنوان مثال ملی شدن صنعت نفت توسط دکتر مصدق حادثه ای است تاریخی که دانشجویان علاقه زیادی به خواندن آن دارند و یا مطالعه انقلاب ایران و افکار بزرگانی چون استاد مطهری، دکتر شریعتی و امام خمینی، دکتر فاطمی و کتابهای دکتر صفا برای دانشجویان بسیار مورد توجه می باشد.

■ آشنا: شما در اندونزی چه دروسی را تدریس می نمایید؟

□ دکتر محمد ظفر اقبال: درس اصلی که من آنرا تدریس می نمایم زبان فارسی است و در کنار آن ساعاتی نیز به معرفی تاریخ و جغرافیای ایران می پردازم.

■ آشنا: در اندونزی در چند دانشگاه زبان فارسی تدریس

فارسی خواهد بود. امیدواریم که در سالهای آینده توانایی تهیه آن را داشته باشیم.

■ آشنا: آیا امکان آن وجود دارد که در آینده زبان فارسی به صورتی مستقل برنامه ریزی شود؟

□ دکتر محمدظفر اقبال: پیش از تعطیلی دانشگاه اسلامی شریف هدایت الله در شهر جا کار تا یک برنامه ریزی کاملی برای زبان فارسی وجود داشت اما در حال حاضر به علت نبود استاد یا دانشیار برنامه کاملی وجود ندارد اما امیدواریم با ادامه یافتن روابط ایران و اندونزی، دانشیاران و متفکران ایران و اندونزی با کمک یکدیگر بتوانند در چند سال آینده کرسی زبان فارسی را در دانشگاه های دیگر نیز برقرار کنند.

■ آشنا: از نظر شما اگر کرسی زبان فارسی راه اندازی شود از آن استقبال می شود؟

□ دکتر محمدظفر اقبال: بله زیرا زبان فارسی زبان شیرینی است و اکثر شاعران، متفکران و استادان زبان فارسی به آن علاقه مند می باشند. اگر ارتباط بین دو دولت ایران و اندونزی در زمینه ادبیات فارسی گسترش یابد مسلماً راه برای رو آوردن علاقه مندان به این زبان بازتر خواهد شد و کرسی مستقلی را به خود اختصاص خواهد داد. در دانشگاهی که من در آن تدریس می نمایم چهارده مرکز در سایر کشورها دارد. تمام مطالب فهرست آنها یکی است. اگر در دانشگاهی که در نظر است راه اندازی شود، کرسی زبان فارسی بوجود آید در چهارده دانشگاه دیگر نیز این کرسی به وجود می آید. به علت نبودن دانشیاران این مسأله به تعویق افتاده است و اگر دولت ایران در این امر کمک و یاری نماید می توان در چهارده دانشگاه دیگر نیز کرسی زبان فارسی را دایر نمود.

■ آشنا: آیا از ایران کتاب و نشریه به اندونزی فرستاده می شود؟

□ دکتر محمدظفر اقبال: مردم اندونزی نمی توانند زبان فارسی را بخوانند روزنامه های تهران اینترنشنال و تهران

تایمز از طریق سفارت فرستاده می شود. سفارت ایران نیز مجله ای را چاپ می کند که بیشتر مردم و دانشجویان از آن استفاده می نمایند و از طریق آن اطلاعات لازم را به دست می آورند.

■ آشنا: مرکز فرهنگی ایران در زمینه های فرهنگی چه فعالیتهایی می کند؟

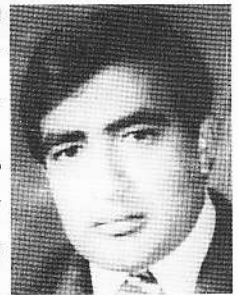
□ دکتر محمدظفر اقبال: تا کنون در اندونزی مرکز فرهنگی ایران وجود نداشته؛ کوشش ما این است که در سالهای آینده با تلاش دولت ایران برای گسترش زبان فارسی، مرکزی به وجود آوریم.

■ آشنا: آیا در کتابخانه های اندونزی کتاب و نسخه های خطی به زبان فارسی وجود دارد؟

□ دکتر محمدظفر اقبال: چند کتاب قدیمی وجود دارد اما بیشتر کتابهای فارسی به زبان انگلیسی ترجمه شده اند. داستانها همه ترجمه شده هستند. بنیاد زبان انگلیسی اینگونه کتابها را که به زبانهایی غیر از زبان مردم آنجاست به زبانهای مختلف موجود در آنجا ترجمه کرده است. کتابهای قدیمی تاریخی، بیشتر تاریخ و فرهنگ ایرانی و داستان پادشاهان ایرانی است اما باید تحقیق بیشتری صورت گیرد تا مشخص شود چه مقدار آثار ایرانی در آنجا وجود دارد.

■ آشنا: در مدت زمانی که در آنجا بودید به جایی برخورد نکردید که تأثیر ادبیات ایرانی مشخص باشد مثل کتیبه ای یا بیت شعری؟

□ دکتر محمدظفر اقبال: در شعر شاعران ایرانی افکار مذهبی موج می زند. تأثیر این افکار را می توان در آثار شاعران انگلیسی جستجو کرد مثلاً در آثار یکی از شاعران انگلیسی که شهرنوی بوده بخوبی می توان تأثیر سعدی و حافظ را دید و این نشان می دهد که او به ایران آمده و با محیط ایران و آثار شعرای ایران آشنا شده و اینگونه تأثیر آن را در نوشته های خود به نمایش گذاشته، همچنین مراسم مذهبی که در دین اسلام وجود دارد، مثل محرم نیز خاص فرهنگ

ایرانی است که در هر جا که نمودی از آن داشته باشد نشان دهنده فرهنگ ایرانی می‌باشد.

■ آشنا: آیا در زمینه ادبیات فارسی مقاله ای نوشته اید؟

□ دکتر محمدظفر اقبال: بله من درباره «محرم» به زبان انگلیسی مقاله ای نوشته ام؛ مقاله «زبان فارسی، حیثیت زبان اسلام» مقاله «علوم برای دنیای اسلام لازم است» و دیگر مقاله «آثار ایرانی در ادبیات انگلیسی» و مقالات مختلف دیگری که هم اکنون در دست تهیه می‌باشد.

■ آشنا: فکر می‌کنید که جمهوری اسلامی ایران به عنوان کشوری که مهد زبان فارسی است چه کمکی می‌تواند انجام دهد؟

□ دکتر محمدظفر اقبال: از جمهوری اسلامی بخاطر کمکهای زیادی که به ما می‌کند تشکر می‌کنم. ما می‌خواهیم کتابهایی در زمینه های فرهنگ زبان فارسی مثل فرهنگ معین یا دهخدا و فرهنگ واژه های فارسی و انگلیسی، کتابهایی در زمینه ادبیات فارسی مثل شاهنامه فردوسی، گلستان و بوستان سعدی، داستانها و قصه های ایرانی و کتابهای تاریخی را برای ما بفرستند تا زبان فارسی را کاملاً یاد بگیریم.

■ آشنا: در پایان اگر پیشنهادی در زمینه توسعه زبان فارسی در اندونزی دارید بفرمایید؟

□ دکتر محمدظفر اقبال: در حال حاضر برای گذراندن دوره آموزش کوتاه مدت زبان فارسی به ایران آمده ام، افرادی هم هستند که علاقه دارند زبان فارسی را یاد بگیرند. اگر امکانی فراهم شود که این افراد نیز بتوانند اینجا به تحقیق بپردازند کمک بسیار خوبی خواهد بود. مقاله ای نوشته ام به نام «تأثیر زبان فارسی در ادبیات انگلیسی» که هنوز کامل نشده، اما مطمئن نیستم که از طرف دانشگاه تهران از آن پشتیبانی و استقبال گردد. این را هم می‌دانم که درباره این موضوع، تحقیقات زیادی صورت گرفته است چرا که تأثیر ادبیات ایرانی در ادبیات انگلیسی خیلی زیاد است اما بایستی پیرامون این مسأله که تأثیر ادبیات ایران چه اندازه

است تحقیق بیشتری صورت گیرد. بیشترین درصد ترجمه را کتابهای داستان به خود اختصاص داده اند. اولین کسی که برای تبلیغ دین اسلام تلاش نمود مولانا ملک ابراهیم کاشانی بود که از کاشان بود. این تبلیغات را می‌توان در کتابهای انگلیسی مشاهده نمود. بیشتر ایرانیان در دربار انگلیسیها بودند و روابط تجاری و دیپلماتیک با آنان داشتند. مکتب تشیع در میننگکباو پیشرفت زیادی کرده بود بخصوص مراسم محرم که در سوماترای غربی دیده می‌شود. یکی از مهمترین مکاتبی که در سلطنتهای انگلیسی مطرح بود، مکتب تشیع بود که آثار تصوف ایرانی مانند ستاربه، نقشبندیه در آنجا ترویج می‌شده اند. در زبان انگلیسی بیست هزار واژه فارسی دیده می‌شود خصوصاً در شعر انگلیسی بیشتر اصطلاحات ادبی فارسی در آن ها دیده می‌شود. داستانهایی مثل داستان نورمحمد حکایت معجزات نبی، حکایت نبی حضرت، حضرت علی، حکایت حضرت امام حسن (ع) حکایت کلیله و دمنه، بیان و ایمان، وصیتنامه و کتاب سیاستنامه تاج السلاطین و کتاب هزار مسأله، حکایت محمد حنفیه، حکایت سلمان فارسی، حکایت حضرت علی (ع) طوطی نامه و حکایت حضرت فاطمه (س) به زبان انگلیسی ترجمه شده اند. این است که در گذشته و بعد از انقلاب اسلامی ایران آثار زیادی از نویسندگان اسلامی دیده می‌شود. لذا ایران باید یک مرکز روابط با ملت‌های جنوب شرقی آسیا را باز نماید تا دانشجویان از این مرکز استفاده نمایند و کتابهای مختلف را در آنجا به نمایش بگذارند. اخبار تازه و نشریات جدید را در اختیار دانشجویان قرار دهند. تنها مردم آن منطقه نباید زبان فارسی را یاد بگیرند بلکه ایرانیان نیز بایستی آنجا بروند و زبان های مالزی، فیلیپینی، اندونزی و تایلندی را بخوانند تا بتوانند افکار ایرانی را رشد و گسترش دهند و بدنبال آن، روابط فرهنگی و بین المللی نیز توسعه یابد.

آشنا: با تشکر از شما.